

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 439/2022-12

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara (sudca spravodajca) a sudcov Jany Baricovej a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], advokáta, [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], proti uzneseniu Okresného súdu Malacky č. k. 6 Cpr 2/2014-220 zo 16. mája 2017 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 6. júla 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) napadnutým uznesením Okresného súdu Malacky (ďalej len „okresný súd“) označeným v záhlaví tohto uznesenia, ktoré navrhuje zrušiť. Zároveň žiada o priznanie náhrady škody vo výške 200 eur, primeraného finančného zadost'učinenia vo výške 300 eur a náhrady trov konania pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a k nej priložených príloh vyplýva, že sťažovateľ je účastníkom združenia [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], právneho zástupcu žalovaného v konaní o určenie neplatnosti okamžitého skončenia pracovného pomeru vedenom okresným súdom pod sp. zn. 6 Cpr 2/2014. Napadnutým uznesením uložil okresný súd právnenmu zástupcovi žalovaného a žalovanému poriadkovú pokutu každému vo výške 200 eur podľa § 102 ods. 1 písm. a) a b) a ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) za neúčast' na pojednávaní a za nedoručenie stanoviska k výzve na súhlas so späťvzatím žaloby v časti náhrady mzdy.

II. Argumentácia sťažovateľa

3. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti argumentuje, že:

- a) napadnuté uznesenie zo 16. mája 2017 bolo vyhotovené až v roku 2022 a doručené sťažovateľovi 13. mája 2022 (právoplatnosť nadobudlo 15. mája 2022 a vykonateľnosť 26. mája 2022, pozn.);
- b) okresný súd v odôvodnení napadnutého uznesenia nelogicky uviedol, že sťažovateľ sa opakovane nedostavil na konkrétny termín pojednávania, nesprávne uviedol účinnosť vypovedania plnej moci a pravdepodobne trval na prítomnosti právneho zástupcu na pojednávaní bez príslušného splnomocnenia, pričom v prejednávanej veci sa povinné právne zastúpenie nevyžadovalo. Neúčast' žalovaného na pojednávaní nemôže ísť na ujmu právneho zástupcu. Svoju neúčast' na predchádzajúcich pojednávaniach sťažovateľ riadne ospravedlnil, čo súd akceptoval. Sťažovateľ súdu nezaslal stanovisko žalovaného k späťvzatiu časti žaloby, keďže ho nepoznal (v tejto súvislosti pripomína, že doloženie dôkazov je právom strany na jej procesnú obranu);
- c) neboli použité žiadne miernejšie opatrenia napriek tomu, že uloženie poriadkovej pokuty možno vnímať ako krajné riešenie;
- d) okresný súd nemohol spravodlivo žiadať, aby sa sťažovateľ dal zastúpiť iným advokátom (potreba podstúpiť lekárske vyšetrenia bola vždy náhla, žalovaný trval na zastúpení konkrétnym advokátom);
- e) v napadnutom uznesení absentuje zrozumiteľné odôvodnenie, sťažovateľ ho považuje za arbitrárne a postupom okresného súdu bolo znemožnené jeho preskúmanie na základe sťažnosti.

III. Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

4. Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdenie sťažovateľa o porušení jeho práva na súdnu ochranu, keďže napadnuté uznesenie okresného súdu, ktoré mu bolo doručené päť rokov po jeho vyhlásení, neobsahuje zrozumiteľné odôvodnenie, je arbitrárne a okresný súd svojím postupom znemožnil jeho preskúmanie v systéme všeobecného súdnictva.

5. V konaní o ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ústavy môže byť navrhovateľom fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá tvrdí, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené jej základné práva a slobody. Podľa judikatúry ústavného súdu aktívnu legitimáciu na podanie sťažnosti majú iba tie osoby (fyzické alebo právnické), ktorých základné právo alebo sloboda boli porušené. Ústavnú sťažnosť nemôže podať fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá namieta porušenie základných práv alebo slobôd iných osôb, nie svojich (porov. I. ÚS 56/98, II. ÚS 50/08, III. ÚS 473/2011).

6. V súvislosti s účelom predbežného prerokovania návrhu na začatie konania, ktorým je posúdenie splnenia podmienok konania pred ústavným súdom v danej veci [§ 56 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)], ústavný súd zistil, že sťažovateľ vykonáva advokáciu v združení spolu s inými advokátmi v zmysle § 12 ods. 1 písm. b) v spojení s § 13 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o advokácii“). Spoločné podnikanie viacerých osôb (*societas iuris civilis*) bez založenia právnickej

osoby je ako záväzkový vzťah medzi účastníkmi zmluvy o združení upravený Občianskym zákonníkom. Solidárna zodpovednosť zmluvných strán je výslovne uvedená okrem úpravy v Občianskom zákonníku (podľa § 835 ods. 2 sú zo záväzkov voči tretím osobám účastníci zaviazaní spoločne a nerozdielne) aj v Obchodnom zákonníku (podľa § 10 ods. 4, ak podniká spolu viac osôb pod spoločným označením bez založenia právnickej osoby, sú tieto osoby spoločne a nerozdielne povinné splniť záväzky vzniknuté pri podnikaní).

7. Z uvedeného dôvodu ústavný súd nepovažuje ústavnú sťažnosť za podanú neoprávnenou osobou [podľa § 56 ods. 2 písm. e) zákona o ústavnom súde], hoci bola napadnutým uznesením uložená povinnosť združeniu [redacted] nie priamo sťažovateľovi.

8. Rozhodnutie o uložení poriadkovej pokuty má charakter procesnej sankcie, ktorou je možné vynútiť splnenie uložených procesných povinností, ktoré napriek ich účinnému uloženiu splnené neboli (m. m. III. ÚS 152/2017). Základným predpokladom na vydanie takéhoto rozhodnutia je to, že konaním alebo opomenutím dôjde k sťaženiu postupu konania, t. j. nesplnením takej povinnosti dôjde k predĺženiu súdneho konania. Svojou podstatou tak uvedené poriadkové opatrenie umožňuje zabezpečiť nerušený priebeh konania a súčinnosť strán sporu, resp. ich zástupcov a iných subjektov v prípade, ak títo nemajú záujem podieľať sa na prebiehajúcom konaní spôsobom, ktorý zákon upravuje, alebo ak by priebeh konania iným spôsobom sťažovali, predlžovali či dokonca marili (m. m. III. ÚS 193/2018, III. ÚS 346/2018).

9. Ústavný súd vo svojej doterajšej rozhodovacej činnosti už vyslovil právny názor, podľa ktorého rozhodnutie o uložení poriadkovej pokuty je v zásade spôsobilé neprípustným spôsobom zasiahnuť do základných práv a slobôd účastníkov konania, a preto takéto rozhodnutie podlieha súdному prieskumu z hľadiska rešpektovania zásad spravodlivého procesu vo všetkých jeho aspektoch (m. m. I. ÚS 41/2015). Na rozhodovanie súdov o uložení pokút sú primerane kladené požiadavky, ktoré sú vyvoditeľné zo základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Znamená to predovšetkým to, že takéto rozhodnutie musí mať zákonný podklad a nemôže byť prejavom svojvôle. Požiadavka riadneho odôvodnenia je jedným zo základných atribútov spravodlivého procesu. Dodržiavanie povinnosti odôvodniť rozhodnutie má zaručiť transparentnosť a kontrolovateľnosť rozhodnutí súdov a vylúčiť svojvôľu, lebo len vecne správne (zákonu zodpovedajúce) rozhodnutie a náležite, t. j. zákonom požadovaným spôsobom odôvodnené rozhodnutie napĺňa ústavné kritériá vyplývajúce preň z ústavy a dohovoru či listiny (m. m. I. ÚS 327/2010, IV. ÚS 562/2018, I. ÚS 332/2022).

10. Rozhodnutia všeobecných súdov o uložení poriadkových pokút sú teda predmetom ústavného prieskumu, aj keď v obmedzenej miere. Opodstatnenosť ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy vzhľadom na už uvedené prichádza pri preskúmaní ústavnosti rozhodnutia všeobecného súdu o uložení poriadkovej pokuty do úvahy iba v prípadoch extrémneho vybočenia zo štandardov uplatňovaných v rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, ktoré môžu mať za následok porušenie ústavou garantovaných základných práv a slobôd, alebo tiež v prípadoch absencie primeraného odôvodnenia tohto rozhodnutia všeobecným súdom (m. m. III. ÚS 152/2017).

11. Po oboznámení sa s odôvodnením napadnutého uznesenia ústavný súd zistil, že okresný súd 25. apríla 2017 stanovil termín pojednávania na 16. máj 2017 a predvolal naň sťažovateľa aj žalovaného. Výzvou z 26. apríla 2017 ich následne vyzval, aby oznámili, či súhlasia so späťvzatím žaloby v časti náhrady mzdy. Sťažovateľ ani žalovaný na výzvu nereagovali

a pojednávania sa nezúčastnili. Sťažovateľ v deň konania pojednávania nariadeného na 10.00 h mailom o 9.28 h zaslal súdu vypovedanie plnej moci, čo okresný súd nepovažoval za včasné ospravedlnenie neúčasti na pojednávani. Sťažovateľ pritom opakovane ospravedlňoval svoju neúčasť na nariadených pojednávaniach 2. júna 2015, 16. októbra 2015, 23. februára 2016, 25. mája 2016, 21. februára 2017 a 20. apríla 2017 zdravotnými problémami. Miernejšie opatrenia na dosiahnutie nápravy (predvolávanie pod hrozbou uloženia poriadkovej pokuty, výzva na zariadenie záležitostí tak, aby sa pojednávania zúčastnil) podľa okresného súdu zlyhali.

12. Napadnuté uznesenie okresného súdu bolo reakciou na konkrétnu procesnú situáciu v konaní o určenie neplatnosti okamžitého skončenia pracovného pomeru začatého v roku 2014, v priebehu ktorého dochádzalo k opakovanému odročeniu nariadených pojednávani. Pracovnoprávne spory pritom v zmysle judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva [napr. k neplatnosti výpovede pozri Buchholz proti Nemecku, § 52; Frydlander proti Francúzsku (veľký senát), § 45] patrí k tým kategóriám konaní, ktoré svojou povahou vyžadujú obzvlášť rýchle prejednanie.

13. Podľa čl. 17 CSP postupuje súd v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prieťahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb. Jednou z úloh súdu pri zabezpečovaní riadneho priebehu konania je pritom aj vynútenie splnenia procesných povinností uložených stranám sporu, ich zástupcom ako aj iným osobám v priebehu konania. Účelom poriadkovej pokuty je vynútenie si splnenia tých procesných povinností, ktoré neboli napriek tomu, že došlo k ich účinnému uloženiu, splnené. Súd je na jednej strane povinný predvolať zástupcu strany na každé pojednávanie (§ 178 ods. 1 CSP). Predvolaním osoby na úkon súdu jej na druhej strane vzniká povinnosť zúčastniť sa na úkone súdu, na ktorý bola predvolaná. Napriek námietke sťažovateľa, že právnenému zástupcovi nemôže ísť na ťarchu neúčasť žalovaného na pojednávani, je ústavný súd toho názoru, že predvolaním na pojednávanie vznikla procesná povinnosť priamo sťažovateľovi.

14. Ústavný súd v príbuznej veci (uloženie poriadkovej pokuty obhajkyňi v trestnom konaní podľa § 70 ods. 1 Trestného poriadku) nepovažoval za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny taký výklad všeobecného súdu, podľa ktorého pokiaľ obhajkyňa mienila (z dôvodu, že jej obžalovaný neposkytuje za obhajobu v danej trestnej veci odmenu, pozn.) vypovedať plnú moc, mala tak urobiť v dostatočnom časovom predstihu, aby nebol zmarený nariadený úkon trestného konania a aby súd mal možnosť obžalovanému ustanoviť obhajcu, resp. aby si obžalovaný mal možnosť zvoliť iného obhajcu. Avšak obhajkyňa toto urobila 3 dni pred vykonaním hlavného pojednávania, tento jej postup nebol podľa súdu nevyhnutný a svojím konaním zmarila vykonanie nariadeného úkonu v trestnom konaní (II. ÚS 411/09).

15. V tejto súvislosti ústavný súd pripomína, že pokiaľ došlo k odstúpeniu od zmluvy o poskytovaní právnych služieb, advokát je v zmysle § 22 ods. 5 zákona o advokácii povinný v zastupovanej veci vykonať ešte všetky neodkladné úkony, ak klient neurobí iné opatrenia. To neplatí, ak klient oznámi advokátovi, že na splnení tejto povinnosti netrvá. Neschopnosť zorganizovať zastupovanie ide na ujmu strany sporu alebo advokáta, nie súdu (porov. m. m. I. ÚS 148/2020). Ak sa na výpoveď splnomocnenia viaže povinnosť uskutočniť konkrétny neodkladný úkon, čo je typické najmä pre výkon advokácie, musí zástupca zohľadniť účinky § 92 ods. 3 CSP a po vypovedaní splnomocnenia zastúpenému oznámiť túto skutočnosť súdu až po uplynutí lehoty podľa § 22 ods. 5 zákona o advokácii, resp. po vykonaní príslušného neodkladného úkonu (porov. Števček, M.,

Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2016. s. 318).

16. Po preskúmaní relevantnej časti odôvodnenia napadnutého uznesenia sa ústavný súd stotožnil so záverom okresného súdu, že sťažovateľ neospravedlnil svoju neúčast' na pojednávaní včas a svoju neospravedlnenou neúčast'ou na nariadenom pojednávaní sťažil postup konania. Preto podľa názoru ústavného súdu aplikácia podústavného práva, konkrétne § 102 ods. 1 písm. a) a b) CSP, nevykazuje žiaden prvok arbitrárnosti, keďže je zrejmé, na základe akého ustanovenia a ktoré konanie sťažovateľa bolo uložením poriadkovej pokuty sankcionované. Z prednesených argumentov sťažovateľa nevyplýva nič, čo by posunulo prerokovanú vec do ústavnoprávnej roviny.

17. V tejto súvislosti sa žiada dodať, že právomoc ústavného súdu nenahrádza postupy a rozhodnutia všeobecných súdov, pretože ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo vzťahu k všeobecným súdom. Úlohou ústavného súdu nie je ani náprava prípadných pochybení všeobecných súdov pri vydávaní procesných rozhodnutí.

18. Vo vzťahu k námietke sťažovateľa, že okresný súd svojím postupom znemožnil preskúmanie napadnutého uznesenia sťažnosťou, ústavný súd pripúšťa, že v zmysle § 6 písm. a) zákona č. 549/2003 Z. z. o súdnych úradníkoch v znení neskorších predpisov v občianskom súdnom konaní vyšší súdny úradník rozhoduje na základe poverenia sudcu aj o poriadkovej pokute, zároveň však odkazuje na svoju judikatúru, podľa ktorej ak v danej veci rozhodol sudca, a nie vyšší súdny úradník, hoci zákon ukladá rozhodovanie vyššiemu súdному úradníkovi, nemôže samo osebe spôsobiť zásah do ústavných práv (I. ÚS 502/2019, porov. I. ÚS 12/2022, I. ÚS 233/2022). Nemožno tak *a priori* vylúčiť, že by o výške náhrady trov konania nemohol rozhodnúť aj sudca. Môže to vyplývať napríklad z personálneho obsadenia okresného súdu, keď na súde nebude pôsobiť žiadny vyšší súdny úradník, alebo v prípade, že sa poverenie na rozhodovanie o výške náhrady trov konkrétnemu vyššiemu súdnému úradníkovi neuvedie do rozvrhu práce. Napriek kogentnosti § 262 ods. 2 CSP takéto rozhodnutie sudcu spĺňa všetky atribúty súdneho rozhodnutia. Problém by mohol vzniknúť len v tom, že proti rozhodnutiu sudcu o výške náhrady trov konania by nebolo prípustné odvolanie (§ 357 CSP *a contrario*), avšak z ústavnoprávneho hľadiska súdne konanie nie je povinne dvojinštančné s výnimkou vecí trestných, u ktorých táto požiadavka vyplýva z čl. 2 Protokolu č. 7 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Ako je už uvedené, ani čl. 6 dohovoru samotné právo na odvolanie na súd vyššej inštalcie negarantuje a dvojinštančnosť, ako vyplýva aj z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. *Le Compte, Van Leuven a De Meyere* proti Belgicku z 23. 6. 1981, *Adolf* proti Rakúsku z 26. 3. 1982, *Feldbrugge* proti Holandsku z 29. 5. 1986), nie je všeobecnou zásadou civilného súdneho konania.

19. Vo vzťahu k námietke, že napadnuté uznesenie bolo písomne vyhotovené a sťažovateľovi doručené až päť rokov po jeho vyhlásení, ústavný súd odkazuje na odôvodnenie napadnutého uznesenia, z ktorého vyplýva, že pri poplatkovej kontrole spisu bolo zistené, že uznesenie o uložení poriadkovej pokuty vyhlásené na súdnom pojednávaní 16. mája 2017 nebolo vyhotovené a doručené účastníkom konania neprítomným na tomto pojednávaní. Okresný súd viazaný vyhláseným uznesením (podľa § 237 ods. 1 CSP), ktorým bola uložená povinnosť, ho v súlade s § 235 ods. 2 CSP písomne vyhotovil a doručil sťažovateľovi a žalovanému.

20. Ústavný súd v prvom rade konštatuje, že okresný súd nepostupoval v súlade s § 234 ods. 2 v spojení s § 223 ods. 3 CSP keďže napadnuté uznesenie zjavne nevyhotovil do 30 dní odo dňa jeho vyhlásenia, a z jeho odôvodnenia nevyplýva, že by v prejednávanej veci predseda súdu rozhodol o predĺžení tejto lehoty.

21. Tridsaťdňovú lehotu na vypracovanie rozhodnutia upravoval už aj Občiansky súdny poriadok (účinný do 30. júna 2016) v § 158 ods. 5. V citovanom ustanovení vyjadril zákonodarca názor na optimálnu dobu potrebnú na napísanie a odoslanie rozsudku (aj uznesenia, pozn.), keďže ide už iba o technický úkon, ktorý závisí od administratívy súdu. Sankcia za nedodržanie tejto lehoty závisí od príčiny, pre ktorú sa táto lehota nestihla, t. j. od operatívneho opatrenia až po záver o disciplinárnej zodpovednosti sudcu podľa § 116 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. V konaní pred ústavným súdom to môže byť súčasť záveru o zbytočných prietahoch v konaní. (porov. Komentár k § 158 Občianskeho súdneho poriadku, Systém ASPI).

22. Právo strán sporu na konanie bez zbytočných prietahov je prítomné v celom priebehu konania, od začatia až po jeho právoplatné skončenie. Preto je súčasťou tohto práva aj písomné vyhotovenie rozsudku a jeho expedovanie adresátom v primeranej lehote (porov. Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2016. s 823).

23. Ústavný súd pritom už vyslovil, že porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov nemožno vyvodzovať len zo skutočnosti, že štátny orgán nepostupoval dôsledne v zákonom ustanovených lehotách (porov. IV. ÚS 111/05).

24. Okrem skutočnosti, že sťažovateľ v súvislosti s oneskoreným vyhotovením a odoslaním uznesenia vôbec nenamietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci v primeranej lehote, ústavný súd prihliadol aj na skutočnosť, že uložená poriadková pokuta je v zmysle § 2 písm. a) zákona č. 65/2001 Z. z. o správe a vymáhaní súdnych pohľadávok v znení neskorších predpisov súdnou pohľadávkou. Podľa § 3 ods. 2 tohto zákona je súd ako správca pohľadávky povinný dbať o to, aby všetky povinnosti povinného boli včas a riadne splnené, aby súdna pohľadávka bola včas uplatnená a aby rozhodnutia súdov týkajúce sa poplatkovej povinnosti boli včas vykonané.

25. Na základe uvedeného, keďže napadnuté uznesenie okresného súdu posúdil ústavný súd ako také, ktoré spĺňa ústavnoprávne požiadavky súdneho rozhodnutia, a nezistil v jeho odôvodnení svojvôľu alebo arbitrárnosť, je možné uzavrieť, že porušenie procesných predpisov o lehote na vyhotovenie a odoslanie napadnutého uznesenia (§ 234 ods. 2 v spojení s § 233 ods. 3 CSP) okresným súdom nedosiahlo takú intenzitu, ktorá by mohla mať ústavnoprávny rozmer alebo by bola spôsobilá relevantným spôsobom zasiahnuť do základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

26. Na podklade uvedeného ústavný súd konštatuje, že napadnuté uznesenie okresného súdu nedovoľuje prijať záver o tom, že by v tomto prípade došlo k extrémnemu vybočeniu zo štandardov uplatňovaných v rozhodovacej činnosti všeobecných súdov tak, že by mohlo zasiahnuť do základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Ústavný súd v ňom neidentifikoval signály svojvôle či arbitrárneho prístupu zo strany okresného súdu. Ústavnú

sťažnosť preto odmietol sťažovateľa podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavne neopodstatnenosti.

27. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. augusta 2022

Miloš Maďar
predseda senátu